

Rok 1979

Predmluva

S rokom 1979 sa pre obec Varína viaže významné výročie 725 rokov od založenia obce. Z príležitosti to bolo vzácneho jubilea, v priebehu roka sa poriadali rôzne kultúrne podujatia, ďalej oboznamovanie občanov cez miestny rozhlas s podrobnou históriou obce jej vzniku, rastu obyvateľstva, rozmachu remeselnej výroby a priemyslu, bytovej výstavby, kultúry a školstva, vývoja poľnohospodárstva od prvopočiatkov až po dnešnú dobu.

Kronikár obce Anton Akantis napísal prívet ku svojim rodákom a návštevníkom z príležitosti významného jubilea 725. výročia založenia obce, ktorý v plnom znení opísal i v obecnej kronike.

Rodákom a návštevníkom

Mestečko Varín má bohatú starú a súčasnú tradíciu, ktorá sa viaže do rámca krásnej prírody štedro obdarovanej všetkými krásami. Leží v najsevernejšom cípe Považia na sútoku rieky Varínka s Váhom, kde po stáročia zápasilo o svoju existenciu proti vojenským vpádom Tatarov, Turkov, husitov, rokovaní kurneckých a tatranských vojsk, ďalej proti hromadným chorobám a morom obyvateľstva, ktoré našich predkov nezlomilo a postupne vyrastalo na mestečko s mestskými právami a výsadami udelenými Vladislavom II. v roku 1501 a Maximiliánom II. v roku 1575.

Varín obklopuje rámec hôr na severe Kysucká vrchovina od severovýchodu horstvo Malá Fatra s Kriváňom, od juhu Lúčanská strana s horstvom Polom. Do tohto územia sa viaže na severovýchode Jánošíkov kraj s Terchovou a vstupom do najkrajšej doliny Malej Fatry Vrátnej. S menom Juraja Jánošíka ako ľudovým hrdinom protifeudálneho odboja je Varín spätý, že práve tu mu bolo dané meno Juraj a je zapísaný v miestnej matrike. Pokrstený bol v roku 1687. Rodák a návštevník si v krásnom prostredí u nás z mnoha vecí má čo vybrať a pozrieť. Veľmi príťažlivé sú výlety na historické hrady z 13. a 14. Storočia, či sa vyberie na Strečiansky hrad s jeho hranolovou vežou pochádzajúcou z roku 1321 a Starý hrad/Starhrad/ spomínaný v minulosti ako Varínhrad pochádzajúci z roku 1267, ktorý v minulosti mal význam strážneho a obranného hradu s funkciou mýtnej stanice, známej považskej cesty smerom cez Terchovú do Poľska.

Okrem hradov má rodák a návštevník možnosť pozrieť v okolí zachovalé kaštiele, zemské kúrie a kultúrne stovky. Neskororenesančné kaštiele v Krasňanoch, starší v roku 1678 a mladší z konca 17. storočia. Barokový kaštieľ v Gbeľanoch z polovice 18. storočia. Zemská kúria na námestí vo Varíne z 18. storočia, dom po pánovi Sekvarcovi-grófsky kuriér, dnes maďarská škola.

Gotický farský kostol – kultúrna pamiatka z 12. – 13. storočia. K hasistická kaplnka – kultúrna pamiatka z roku 1828, s gotickým portálom, portálom a veľkým rodovým grófskym erbom. Dom pôvodnej poštovej dostavníkovej stanice a iné.

Z turistického hľadiska sú príťažlivé pohoria Malej Fatry z reťazom turistických chát tiahnucich sa od Starého hradu cez rôzne podnikové zariadenia a chaty pod Jedľovinou nad Varínom, ďalej chata pod Suchým, chodníkmi po hrebeňoch pohoria Malej Fatry až po Vrátnu dolinu. Pre dnešnú generáciu je pripomienkou, že po februári 1948 nastolení, cieľavedomý program

hospodárskeho rozvoja krajiny dopomohol, že mestečko Varín sa rozrástlo do väčších rozmerov čoho dôkazom je jej stavba nových ulíc s individuálnou výstavbou rodinných domov a výstavba sídliska Hrádok s družstevno-štátnou bytovou výstavbou. Všetky tieto výrazné premeny nám pripomínajú podstatu lepšie životné istoty dnešných čias a preto je našou povinnosťou pozastaviť sa pri pamätníkoch na boje z druhej svetovej vojny.

Na vrchu Polom – Pomník k československému armádnemu zboru Vášok Zvonica v Strečne – pamätník francúzskych partizánov. Pamätná doska s bustou t.j. Ladislava Fliegela, hrdinu S. N. povstania, veliteľa leteckej jednotky, rodáka z Varína. Pamätník padlým občanom v 2. svetovej vojne na námestí vo Varíne.

Obyvateľstvo

V roku 1979 bol zaznamenaný vzrast obyvateľstva v počte 49 občanov. Prírastok robil s prisťahovaním v počte 3 občanov a prirodzeného prírastku občanov v počte 46 občanov. Počet narodených detí 79 z toho chlapcov 47, dievčat 32. Počet zosnulých občanov 33 z toho mužov 21, žien 12.

V tomto roku na matičnom obvode vo Varíne bolo uzavretých 51 sobášov. Obradné občianske akty boli prevádzané tradične na dobrej úrovni a v plnej spokojnosti občanov.

Dňa 2. augusta 1979 sa pri kúpaní utopil 17 ročný mladík Paľko Okruhlica. Osudným miestom sa stalo vodné jazierko v lome Asfaltka. Jeho mŕtve telo bolo nájdené a vytiahnuté športovými potápačmi na druhý deň. Mal poriadaný štátny pohreb za doprovodu dychovej hudby a za veľkej účasti občanom a spolužiakov Stredného odborného učilišťa z Martina.

Politický a verejný život

Politicky a verejný život sa v priebehu roka niesol prípravami na poriadanie osláv 725. výročia založenia obce, ďalej plnením úloh z volebného programu Miestneho národného výboru a rôznych podujatí s príležitosťami obecných a štátnych výročí. Na zasadnutí Rady MNV vo Varíne dňom 31. januára 1979 bola chválená zmena riaditeľa osvetovej besedy vo Varíne. Dlhoročný osvetový pracovník a neskôr riaditeľ O. B. Martin Kapasný pre pokročilý vek 80 rokov a odsťahovanie do Žiliny sa vzdal funkcie riaditeľa O. B. Funkciou riaditeľky O. B. bola poverená Emília Kokošková učiteľka Z. D. školy vo Varíne. Pri osobnej návšteve pracovníkov Slovenského národného múzea v Martine bola znesená požiadavka kronikárovi obce, spracovať podrobný životopis varínskeho rodáka pána Rudolfa Akantisa s prihliadnutím na jeho nadanie ľudového rezbára a krajinkárskeho maliara. Bol to môj otec a túto požiadavku sám im podrobne spracoval a zastal. Z príležitosti osláv 35. výročia Slovenského národného povstania bola odhalená Pamätná tabuľa s bustou nášmu rodákovi na jeho rodnom dome „Hrdina SNP KZF. Ladislav Fliegel“ Menovaný bol veliteľom 2. parasentnej leteckej brigády v Sovietskom zväze. Zahynul v jarých mesiacoch roku 1945 pri prelete Vysokých Tatier na severnej strane Gerlachu. Na jeho počesť bola vo Varíne pomenovaná jedna z nových ulíc. História Varína je spojená s bojom s nepriateľskými jednotkami benderovcov. Na znak vďaka varinčania postavili pamätné dosky padlým príslušníkom Zboru národnej bezpečnosti na miestach bojov v pohorí Malej Fatry.

Na námestí Oslobodenia vo Varíne bol položený základný kameň pre výstavbu pomníka padlým v bojoch proti benderovcom. Rektorát Vysokej školy Zboru národnej bezpečnosti pozval funkcionárov, poslancov a zamestnancov MNV vo Varíne na návštevu Vysokej školy ZNB a hlavného mesta Prahy za účelom nadviazania družby, lepšieho poznania a zblíženia pracovníkov týchto orgánov. Návšteva sa uskutočnila v šiestom mesiaci 1979 autobusovým zájazdom. Naším pracovníkom ľudovej správy sa dostalo od hostiteľov veľkej cti a pozornosti počas pobytu. Navštívili politické, štátne a hospodárske inštitúcie ústredných orgánov, pamätníky a historické pamiatky hl. m. Prahy. Ďalej bola nadviazaná družba medzi našimi prímestskými organizáciami. 25 pionierov z Varína na pozvanie navštívilo Rektorát Vysokej školy ZNB v Prahe. Naši mladí občania počas pobytu navštívili kultúrne a historické pamiatky Prahy, ďalej politické symboly a pomníky dnešnej doby.

Oslavy 725 – ročnice obce Varín

V tomto roku si občania a zložky Národného frontu vo Varíne pripomenuli 725. výročie vzniku svojej obce, kedysi mesta s mestskými právami.

Oslavy 725. výročia založenia obce sa konali v dňoch 15. – 16. septembra 1979 s programom:

Dňa 15. 9. 1979 o 17.00 hod. Slávnostné plenárne zasadnutie zložiek Národného frontu a Miestneho národného výboru vo Varíne.

Položenie kytice kvetov k hrobom zaslúžilých funkcionárov a popredných občanov na miestnom cintoríne.

O 19.00 hod. kultúrny program v kinosále Kriváň členov Slovenského národného divadla z Bratislavy na čele s umelcami J. Duričkom a Ľubou Báricovou a vystúpenie spevácko-tanečnej skupiny SNJ.

Večer bola poriadaná pre občanom ľudová veselica vo veľkej sále štadióna TJ OKS Varín. Výbor TJ poriadal z príležitostí osláv slávnostné zasadnutie svojich členov na štadióne TJ.

Dňa 16.9.1979 o 8.00 hod. budíček závodného dychového súboru zo Stráňav.

O 8.50 hod. zhromaždenie občanov, mládeže a hostí na námestí Oslobodenia a zaujatie miest na tribúne funkcionármi straníckych, štátnych a miestnych orgánov, ďalej okrese Žilina a Stredoslovenského kraja.

O 9.00 hod. Slávnostné prejavy predsedu MNV Ivana Androviča a podpredsedníčky ONV v Žiline Štefanie Morejkovej.

Po slávnostných prejavoch z rúk predsedu MNV Ivana Androviča boli odovzdané pamätne medaile 725 – ročnice obce Varín, prítomným hosťom, miestnym funkcionárom, spoločenským organizáciám, pracovníkom a učiteľom škôl, funkcionárov susedných obcí a zaslúžilým občanom Varína.

Pamätná medaila 725 – ročnice obce Varín

11,00 hod. Historický sprievod ulicami obce.

Na erbe a veľkosti 1200 mm boli vyznačené výročie

1254 – založenie obce

1501 – udelenie mestských práv a výsad panovníkom Vladislavom II.

Erb mesta Varín

Na čele sprievodu bol znak – erb mesta Varín. Ďalej pochodovali krajované skupiny – znamenajúce minulosť a dnešok

Alegorické roľnícke vozy s krajovanými občanmi.

Grófsky koč s veľkomožnou rodinou

Predstavenstvo mesta, richtár, pisár, pokladník v tradičných krojoch.

Krojovaná skupina bandúrov na čele s grófom a za nimi kráčal nevoľnícky ľud.

Hasičská technika v minulosti a dnes.

Medzi najkrajšie skupiny sprievodu patrili predstavení našich remeselníckych cechov za 17. a 18. storočia, ktorých bolo 9. Tieto boli označené erbami, cechmajstri niesli svoje cechové artikule, obsielka, krížik, cechová kniha a pokladnica.

Na záver alegorického sprievodu v prednej časti kráčali ulicami Varína predstavitelia štátnych a stranických orgánov okresu a Stredoslovenského kraja, ďalej pozvaní hostia z okolia a Terchovskej doliny a na záver školská mládež a občania Varína a okolia.

Priebeh osláv a ich tematická úroveň bola na vysokej úrovni a táto skutočnosť sa hlboko zapísala do srdc našich občanov na dlhé roky.

Na záver osláv pre hostí a zaslúžilých funkcionárov a občanov Varína bol v reštaurácii Kriváň podaný slávnostný obed s prípitkom za kultúrneho vystúpenia a prednesu básní žiakmi ZDŠ vo Varíne.

Výstavba

Na úseku výstavby obce sme zaznamenali aj v tomto roku úspešný rast v počte vydaných stavebných povolení.

Stavba rodinných domov v počte 12.

Dodatočne bola prevedená legalizácia stavieb odborom výstavby ONV. skôr postavených rod. chat pod Jedľovinou na parcele Klčovská v počte 17. Rodinné chaty sa nachádzajú v extraviláne v priestore „Chránená krajinná oblasť Malá Fatra“, kde bol dodatočne daný zákaz výstavby rekreačných zariadení. Stavebné povolenia boli vydané na pozemky – preluky v zástavbe stávajúcich ulíc a na pozemky získané po asanácií starých domov.

Obývacích povolení pre stavebníkov bolo vydané 19, čo je za posledné roky najvyššie číslo.

V časti obce Nezdudská Lúčka bola daná ONV odborom výstavby stavebná zábrana – uzávera výstavby rod. domov. Čoho dôsledkom bolo a je postupné vyst'ahovanie mladých občanov a celých rodín do druhých miest a okresov Stredoslovenskeho kraja. V akciách neinvestičnej výstavbe zo štátneho rozpočtu MNV vo Varíne previedol tieto prospešné práce:

1. Vyasfaltovanie priestranstiev a úprava námestia Oslobodenia.
2. Vybudovanie novej spojovacej ulice z námestia na sídlisko Hrádok v dĺžke 1.100 bež. metrov.
3. Dokončenie bezprašnej príjazdovej cesty do rekreačnej oblasti pod Jedľovinou.
4. Úprava ciest z penetračno bezprašným povrchom v dĺžke 7.000 bež. metrov na Hájik, Záriečie, ďalej spojovacie cesty do Nezbudskej Lúčky a do osady Koňhora.

V investičných akciách sa úspešne pokračovalo na výstavbe novej materskej školy a detských jasí a turistického zariadenia „Chaty SNP“ pod Jedľovinou.

V rokoch 1970 - 1979 bola zaznamenaná nelegálna výstavba rod. domov v osade Koňhora. Stavby boli prevádzané bez stavebných povolení a úradného zamerania. Prist'ahovaní občania

sú z Terchovskej doliny prevažne z obce Terchová a stretávame sa tu s názvami nových rodín, Jánošík, Vojtek, Pala, Zaľko, Tlacháč, Panták, Mičo, Rybár, Kurnocik v počte 13.

Rada MN výboru vo Varíne prijala rokom 1979 uznesenie že pri zahájení významných stavieb na území obce, bude do základov stavieb uložená bronzová plaketa 725 – ročnice obce pre naše mladé pokolenie.

Priemysel

Miestny priemysel zaznamenal v tomto roku významné udalosti. Za dobré výrobné výsledky v ťažbe a triedení vápenca v prevádzke Lom a vo výrobe kusového a mletého vápna v prevádzke Vápenka a za dobré výsledky v socialistickej súťaži v roku 1979 bolo udelené vysoké vyznamenanie osadenstvu závodu „Čestné uznanie vlády ČSSR a ÚRO“.

Vyznamenanie bolo udelené na celozávodnej konferencii ROH zástupcom ministerstva hutí a ťažkého strojárstva.

Dobré výsledky v socialistickej súťaži priaznivo pôsobili, že plánované úlohy boli prekročené o hodnotu 1350 tis. Kčs, za čo pracovnému kolektívu závodu bola odovzdaná štandarda vedenia podniku a podnikového výboru ROH Tříneckých železiarní z Třineca.

Poľnohospodárstvo

Naši poľnohospodári za minulé roky dosiahli dobré výsledky v prírastku produkcie na jeden hektár poľnohospodárskej pôdy.

Z tabuľky vyhodnotených ukazovateľov proti roku 1975 jasne hovoria, že pracovníci a členovia JRD svojou dobrou prácou prispeli k zdannému plneniu ukazovateľov produkcie.

Prírastok produkcie na 1 hektár poľnohospodárskej pôdy v Kčs

Ukazovateľ	Rok 1975	Rok 1979	% vzrastu
Celková produkcia	13 951	15 345	10
Poľnohospodárstvo	7 253	9 234	27
Trhová živoč.	6 634	7 797	18
Tržby z výr. činnosti	11 075	14 053	27

(Pridružená výroba)

Priebeh jarých prác bol značne oneskorený pre nepriaznivé počasie, ktoré sa predĺžilo až na 28 pracovných dní, u výsadby zemiakov na 24 pracovných dní s termínom ukončenia 12. júna, čo vegetačne je kritická doba.

Za sledovaných výsledkov za posledných 5 rokov vo výrobe a kvalite sena bola nedostačujúca v dôsledku nepriaznivého počasia. Správa nášho JRD pristúpila k zvýšeniu výroby vitamínových múčok a granúl zo zelenej hmoty pre výkrm a prikrmovanie hovädzieho dobytku. Za tým účelom bola zrekonštruovaná stávajúca sušička BS-6 a bolo započaté s výstavbou novej v hospodárskom dvore Nededza.

Dobrych výsledkov v roku 1979 bolo dosiahnutých aj v úžitkovosti zvierat proti plánu

	Plán	Skutočnosť
Mlieko v litroch na dojnicu	2.507	2.616
Syr dodávka spolu v kg	6.100	6.200
Vlna dodávka spolu v kg	1.500	1.606

Hodnoty vypísané z roč. rozboru hospodárenia JRD.

Služby obyvateľstvu

V tomto roku bola zaznamenaná zmena v riadení podniku Oblastných komunálnych služieb vo Varíne.

Dekútom ONV odborom vnútorného obchodu v Žiline bolo nariadené zlúčiť podniky Oblastné komunálne služby v Žiline, Bytči, Rajci a vo Varíne v jeden podnik pod názvom Okresný podnik služieb so sídlom v Žiline. Riadiaci pracovníci, boli premiestnení na podnikové riaditeľstvo. Vo Varíne boli ponechané jednotlivé prevádzky s vedúcimi.

Vežové hodiny

Službu občanom hlavne v minulosti pre potrebu poskytovali vežové hodiny.

Varínske staré vežové hodiny boli kruhového tvaru, ich vek a dodávateľ sa nepodarilo zistiť. Podľa ľudového posudku hodinárskeho majstra pána Eduarda Halušku z Varína ich vek odhadol na 110 až 130 rokov a nemeckej výroby. Posudok previedol porovnaním starého pondusového sústroja v hodinárskom katalógu. Za toto dlhé obdobie bolo značne opotrebované a posledné roky neboli prevádzkované, preto sa prišlo k zaisteniu nových modernejších, zodpovedajúcich dnešnej dobe.

V roku 1979 za podpory a riadenia varínskeho dekana profesora Kolomana Grmana boli zaistené a zainštalované nové vežové hodiny štvorcového tvaru o veľkosti strany 220 cm. Vežové hodiny zhotovil a dodal „Okresný podnik služieb Vyžkov u Brna“, ktorý previedol ich montáž a elektroinštaláciu. Sú veľmi pekného prevedenia, elektricky osvetlené s bitím pol a celej hodiny. Stavebné úpravy na veži – výsek a betonáž štvorhranných otvorov o šírke 220 cm previedli pod vedením Štefana Cvachu športovci – turisti TJ Fatranu Varín a členovia MO záhradkárov vo Varíne. Celkové náklady za dodávku a montáž robili 53.227 Kčs, ktoré boli zaplatené z darov občanov.

Telovýchova a šport

Futbalový oddiel dospelých v súťaži v roku 1978 – 1979 skončil na 2 mieste v tabuľke krajskej súťaže Stredoslov. kraja. Nad vedúcim mužstvom Novej Dubnice zvíťazil na jej štadióne v pomere 2:1, ale získal druhé miesto horším pomerom daných a obdržaných gólov. Bolo to najlepšie umiestnenie za posledných 40 rokov. Za odmenu futbalistom, výbor TJ poriadal autobusový zájazd s manželkami do Poľska mesta Farnova, s ktorým nadviazal športovú družbu. Naši futbalisti tam zohrali futbalový zápas s výsledkom 2:2 za TJ Varín skórovali Rudolf Zime a Peter Remenár.

Na počesť 35. výročia Slovenského nár. povstania TJ OKJ Varín poriadala 6. ročník Memoriálu Matúša Androviča Pirkn v behu ulicami Varína.

Vítazi v behu podľa umiestnenia:

1. miesto Holák Ján člen TJ Kysucké N. Mesto
2. miesto Turanar Milan člen Slávia UK Bratislava
3. miesto Červenčík Jozef člen TJ ZVZ Žilina

Z varínčanov

7. miesto Hošták Martin TJ Varín
8. miesto Staník Miroslav

Pretekári boli odmenení putovnými a vecnými cenami. Každý pretekár dostal vlajočku TJ OKJ Varín zo štartu a účasti v behu.

Naša TJ bola poverená Okresným výborom ČSTVŠ poriadat' okresnú ligu v zjazdovom lyžovaní v kategórii dorastu. Na trati obrovského slalomu, ktorá bola vytýčená pod Jedľovinou

v údolí Hladká sůtažilo 87 pretekárov. V jednotlivých kategóriach varínsky pretekári dosiahli dobré umiestnenie.

V kategórii mladšie dorastenky	1. miesto Sporinová	TJ Varín
	2. miesto Veliká	TJ Varín
	3. miesto Vajčovcová	TJ L. Lúčka
V kategórii mladší dorastenci	1. miesto Červený	TJ Pov. Chlmec
	2. miesto Galovič	TJ Rajec
	3. miesto Cigánik	TJ Varín
V kategórii starší dorastenci	1. miesto Riecky	TJ Slávia Žilina
	2. miesto Gábor R.	TJ Varín
	3. miesto Benko	TJ L. Lúčka

Podnebie

Rok 1979 sa vyznačoval ako chladný a daždivý, čo sa nepriaznivo prejavilo pri zbere úrody v poľnohospodárstve. Oneskorené prevedenie jarných poľnohospodárskych prác v sejbu obilovín a výsadbe zemiakov, ďalej neskorý zber objemových krmovín pre dlhotrvajúce dažde v 5.-6. mesiaci. Trávnaté porasty boli zväzvané horšej kvality z titulu prezretia, prestárnutia porastov a značného poškodenia spomínanými dažďami.

Jesenné mesiace boli tiež chladné a daždivé čo nepriaznivo pôsobilo na kvalitu zemiakov, ktorá bola horšia zo značným odpadom. Zemiaky boli vyberané nedozreté – mladé a značne napadnuté hnilobou. Úroda ovocia bola len priemerná a jeho kvalita pod úrovňou z minulých rokov. Slniečnych dní – potreba pre rast a dozrievanie ovocia podľa ovocinárskej pomológie počíta 150 až 180 dní, v tomto roku sa ovocie u nás dostalo sotva polovicu.